

Ekim 2012

Bu bilgi notunun kapsamı nihai değildir ve AİHM için bağlayıcılığı yoktur

Cinsel Yönelim Sorunları

Evlilik

Schalk ve Kopf – Avusturya Davası (başvuru no. 30141/04)

24 Haziran 2010

Başvuranlar, düzenli birliktelikleri olan eşcinsel bir çifttir. Avusturya makamlarından evlenmek için izin istemişlerdir. İstekleri, evliliğin ancak karşı cinsten iki kişi arasında mümkün olabileceği gerekçesiyle reddedilmiştir. Bu görüş mahkemeler tarafından da uygun bulunmuştur.

AİHM ilk olarak, başvuranlar arasındaki ilişkinin aynen farklı cinsten iki kişi arasındaki ilişki gibi "aile hayatı" kavramına dahil olduğunu kaydetmiştir. Ancak, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Devleti hemcins bir çiftte evlilik hakkı tanıma yükümlülüğü getirmemekte idi. Evlilik kurumu kökleri derinlere uzanan toplumsal ve kültürel anlamlar ifade ettiği için ve bu anlamların bir toplumdan diğerine değişiklik arz etmesi bakımından, ulusal makamlar, bu konuda toplumun ihtiyaçlarını en iyi değerlendirecek ve ele alacak konumda idiler. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 12. Maddesi (evlenme hakkı) ve 8. Maddeyle (özel ve aile hayatına saygı hakkı) bağlantılı olarak 14. Maddesi (ayrımcılık yasağı) ihlal edilmemiştir.

Derdest dava

Chapin ve Charpentier – Fransa Davası (no. 40183/07)

Nikahları Bégles belediye başkanı tarafından iki erkeğin evliliği mahkemeler tarafından geçersiz sayılmıştır.

Evlât edinme

Fretté – Fransa Davası (no. 36515/97)

26 Şubat 2002

Dava, bir çocuğu evlat edinmek isteyen eşcinsel bir erkeğe izin verilmemesi ile ilgili idi.

AİHM, ulusal makamların, başvuranın yararlanmak istediği evlat edinme hakkını meşru ve makul biçimde değerlendirme yetkisini evlat edinilecek çocukların menfaatlerine uygun olarak sınırlandırma hakkına sahip olduklarını ve bu hakkı başvuranın meşru beklentilerinin rağmına ve kişisel seçimlerini dikkate almaksızın kullanabileceklerini kaydetmiştir. 8. Maddeyle (özel ve aile hayatına saygı hakkı) bağlantılı olarak 14. Maddenin (ayrımcılık yasağı) ihlali söz konusu değildir. AİHM bununla birlikte 6. Maddenin (adil yargılanma hakkı) ihlal edildiğine hükmetmiştir.

E.B. – Fransa Davası (no. 43546/02)

Büyük Daire kararı

22 Ocak 2008

Dava, bir kadınla düzenli ilişkisi bulunan bekar bir kadının evlat edinme başvurusunun reddedilmesi ile ilgili idi.

AİHM başvuranın eşcinsel olmasının, talebinin reddedilmesinde belirleyici bir etken olduğunu, oysa Fransız hukukunda bekar kimselerin evlat edinmesine imkan tanındığını, bu hükmün eşcinsel bekarların da evlat edinmesinin yolunu açtığını kaydetmiştir. 8. Maddeyle bağlantılı olarak 14. Madde ihlal edilmiştir.

Bu kararı müteakiben birtakım [tedbirler](#) alınmıştır.

Gas ve Dubois – Fransa Davası (no. 25951/07)

15 Mart 2012

Dava, birlikte yaşayan iki kadından (başvuranlar) birinin ikinci başvuranın çocuğunu sınırlı evlat edinme başvurusunun reddedilmesi ile ilgili idi.

14. Madde (ayrımcılık yasağı) ve 8. Madde (özel ve aile hayatına saygı hakkı) ihlal edilmemiştir: AİHM, ebeveynlerden birinin çocuğunun ikinci ebeveyn tarafından evlat edinilmesi söz konusu olduğunda, başvuranların hukuki durumunun evli çiftlerin durumuyla kıyaslanabilir olmadığını kaydetmiştir. AİHM ayrıca başvuranların cinsel yönelimine dayalı farklı bir muamele emaresi görmediğini, zira aralarında medeni birliktelik tesis edilen karşı cinsten çiftlerin de sınırlı evlat edinme konusunda aynı muameleyi gördüklerini kaydetmiştir. AİHM başvuranların karşı cinsten çiftlerin evlenerek bu yasaktan kaçınabildikleri argümanına ilişkin olarak, hemcins çiftlerin evliliğe erişimine dair bulgularını (*Schalk ve Kopf – Avusturya kararı*) yinelemiştir.

Derdest davalar

X ve Diğerleri – Avusturya Davası (no. 19010/07)

03.10.2012 tarihinde Büyük Daire’de duruşma yapılacaktır

Dava, düzenli bir eşcinsel birliktelik sürdüren iki kadının Avusturya mahkemeleri hakkında şikayetleri ile ilgili idi. Mahkemeler başvuranlardan birinin partnerinin çocuğunu evlat edinmek isteği karşısında önce annesinin çocukla olan hukuki bağlarını koparması gerektiği yönünde karar vermişlerdir. Dairede 1 Aralık 2011 tarihinde bir duruşma yapılmıştır. Davaya bakan Daire 5 Ocak 2012 tarihinde yetkisinden Büyük Daire lehine feragat etmiştir.

Velayet hakları

Salgueiro da Silva Mouta v. Portekiz Davası (no. 33290/96)

21 Aralık 1999

Dava, eşcinsel olması nedeniyle bir babanın müşterek velayet hakkının geri alınması ile ilgili idi.

Portekiz mahkemelerinin kararı büyük ölçüde başvuranın eşcinsel olması ve "çocuğun geleneksel bir Portekiz ailesi içerisinde yaşaması gerektiği" anlayışı üzerine bina edilmiştir. AİHM, cinsel yönelimle ilgili mülahazalara dayandırılan bu ayırımın Sözleşme kapsamında kabul edilemeyeceğini kaydetmiştir. 8. Maddeyle (özel ve aile hayatına saygı hakkı) bağlantılı olarak 14. Madde (ayrımcılık yasağı) ihlal edilmiştir.

Bu kararı müteakiben birtakım [tedbirler](#) alınmıştır.

J.M. – Birleşik Krallık Davası (no. 37060/06)

28 Eylül 2010

Başvuran kocasından boşandıktan sonra kocası çocuklarının velayetini üstlenmiş, başvuranın da yetiştirme giderlerine katkıda bulunmasına karar verilmiştir. Başvuran 1998 yılında başka bir kadınla duygusal bir ilişki yaşamaya başlamıştır. Medeni Birliktelik Yasası çıkarılmadan önce yürürlükte olan mevzuatta, velayeti almayan ebeveynin evlilik marifetiyle olsun veya olmasın yeni bir ilişkiye girmesi durumunda çocuğa ödenen nafaka miktarının düşürülmesi öngörülmekteydi; fakat hemcinsiyle girilen ilişkiler için hüküm konmamıştı.

AİHM, Medeni Birliktelik Yasası çıkarılmadan önceki hükümlerde hemcinsiyle olan ilişkilere karşı ayrımcılık gözetildiğini kaydetmiştir. 1 Numaralı Protokolün 1. Maddesiyle (mülkiyetin korunması) bağlantılı olarak 14. Madde (ayrımcılık yasağı) ihlal edilmiştir.

Derdest dava**Hallier ve Lucas – Fransa Davası (no. 46386/10)**

Dava, kadın partnerinin doğumu üzerine babalık izni talebinde bulunan bir kadının bu talebinin reddedilmesi ile ilgilidir.

İstihdam**Lustig-Prean ve Beckett – Birleşik Krallık Davası (no. 31417/96 ve 32377/96) ve Smith ve Grady – Birleşik Krallık Davası (no. 33985/96 ve 33986/96)**

27 Eylül 1999

Perkins ve R. – Birleşik Krallık Davası (no. 43208/98 ve 44875/98) ve Beck, Copp ve Bazeley – Birleşik Krallık Davası (no. 48535/99, 48536/99 ve 48537/99)

22 Ekim 2002

Dava, başvuranların cinsel yönelimi hakkında açılan soruşturmalar sonrasında yalnızca eşcinsel olmalarından dolayı silahlı kuvvetlerden atılmaları ile ilgili idi.

AİHM başvuranlara karşı alınan tedbirlerin özellikle özel yaşamlarına vahim bir müdahale teşkil ettiğine ve "ikna edici ve somut nedenlerle" gerekçelendirilmediğine hükmetmiştir. 8. Madde (özel hayata saygı hakkı) ihlal edilmiştir. Davaların bazılarında 13. Madde (etkili başvuru hakkı) ihlal edilmiştir. *Beck, Copp ve Bazeley* davasında 3. Maddenin (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele) ihlali söz konusu değildir.

Bu kararı müteakiben birtakım [tedbirler](#) alınmıştır.

Sosyal haklar

Mata Estevez – İspanya Davası (no. 56501/00)

10 Mayıs 2001 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Dava, eşcinsel bir çiftin dul ve yetim aylığı alamamaları ile ilgili idi.

İspanya'da dul yetim aylığı hakkına dair mevzuat meşru bir amaç (evlilik bağı temelinde ailenin korunması amacı) gütmekteydi; başvuranlara yönelik farklı muamele Devletin takdir hakkı kapsamına girmektedir. AİHM başvuruyu kabul edilemez ilan etmiştir.

P.B. ve J.S. – Avusturya Davası (no. 18984/02)

22 Temmuz 2010

Dava, bir sigortalının sağlık sigortasının kapsamını eşcinsel partnerini de kapsayacak biçimde genişletme talebinin reddedilmesi ile ilgili idi. Temmuz 2007 öncesindeki mevzuat değişikliğinden önce Avusturya hukukunda bakmakla yükümlü olunan kimseler kapsamına yalnızca sigortalının yakın bir akrabası ile karşı cinsten birlikte yaşadığı kimse dahildi.

AİHM Temmuz 2007 öncesinde 8. Maddeyle (özel ve aile hayatına saygı hakkı) bağlantılı olarak 14. Maddenin (ayrımcılık yasağı) ihlalinin söz konusu olduğunu kaydetmiştir. Temmuz 2007'deki mevzuat değişikliğinden sonra ilgili kanun birlikte yaşayan partnerlerin cinsel yönelimi bakımından nötr hale gelmiş ve AİHM'ye göre bu ihlali sonlandırmıştır.

Derdest davalar

Taddeucci – İtalya Davası (no. 51362/09)

Eylül 2009'da [Hükümete tebliğ edilmiştir](#).

Biri İtalyan ve diğeri Yeni Zelanda vatandaşı hemcins bir çift olan başvuranlar, İtalyan makamlarının ulusal göç kanunu uyarınca aile bireylerine verilen oturma izninin evli olmayan eşlere verilmesi mümkün olmadığı için ikinci başvurana oturma izni vermemeleri sonucu İtalya'da birlikte yaşayamadıklarından şikayetçidirler. Başvuranlar 8. Maddeyle bağlantılı olarak 14. Maddeye istinaden, ikinci başvurana aile oturma izni verilmemesinin cinsel yönelimleri nedeniyle ayrımcılık anlamına geldiğini ve İtalya'da çift olarak başka türlü yaşama imkanlarının olmadığını iddia etmektedirler.

Vallianatos ve Diğerleri – Yunanistan Davası (no. 29381/09)

16 Ocak 2013 tarihinde tarihinde Büyük Daire’de duruşma yapılacaktır

Yunanistan’da Kasım 2008’de yürürlüğe giren 3719/2008 sayılı kanunla evliliğe alternatif olarak ilk kez “birlikte yaşama mukavelesi” başlıklı medeni birliktelik getirilmiştir. Kanunun 1. Maddesi uyarınca bu mukaveleyi yalnızca karşı cinsten iki yetişkin yapabilmektedir ve bu işlem noter huzurunda evlendirme dairesinde yapılmaktadır.

Kiralama hakkı

Karner – Avusturya Davası (no. 40016/98)

24 Temmuz 2003

Dava, bir eşcinselle partnerinin ölümünden sonra kira ilişkisini devam ettirme hakkı verilmemesi ile ilgili idi.

AİHM ailenin korunması adına eşcinsel ilişki içerisinde bulunan kimselerin kiracılığın intikalinden topyekun hariç tutulmalarını kabul edemez. 8. Maddeyle (konuta saygı hakkı) bağlantılı olarak 14. Madde ihlal edilmiştir.

Bu kararı müteakiben birtakım [tedbirler](#) alınmıştır.

Kozak – Polonya Davası (no. 13102/02)

2 Mart 2010

Dava, bir eşcinselle partnerinin ölümünden sonra kira ilişkisini devam ettirme hakkı verilmemesi ile ilgili idi.

AİHM ailenin korunması adına eşcinsel ilişki içerisinde bulunan kimselerin kiracılığın intikalinden topyekun hariç tutulmalarını kabul edemez. 8. Maddeyle (konuta saygı hakkı) bağlantılı olarak 14. Madde ihlal edilmiştir.

Bu karar henüz [uygulanmamıştır](#).

Toplantı ve dernek kurma özgürlüğü

Backowski ve Diğerleri – Polonya Davası (no. 1543/06)

3 Mayıs 2007

Başvuranlar eşcinsel hakları için kampanyalar yürütmektedirler. 2005 yılında azınlıklar, kadınlar ve engellilere karşı ayrımcılığa karşı halkı bilinçlendirmek amacıyla Varşova sokaklarında düzenlemek istedikleri yürüyüşe yerel merciler tarafından izin verilmemiştir. Yürüyüş yine de yapılmıştır.

AİHM yürüyüş nihayetinde yapılmış olmasına karşın, başvuranların öncesinde resmi izin verilmediği için risk almış olduklarını kaydetmiştir. Bu etkinliğe izin verilmemesi karşısında ancak sonradan başvurabilecekleri kanun yolları mevcuttu. Yürüyüşün yasaklanmasının gerisindeki gerçek nedenin yerel mercilerin eşcinselliğe karşı olmaları kanısına varılmasına yol açacak emareler görülmüştür. 11. Madde (toplantı ve dernek kurma özgürlüğü), 13. Madde (etkili başvuru hakkı) ve 14. Madde (ayrımcılık yasağı) ihlal edilmiştir.

Bu karar henüz [uygulanmamıştır](#).

Alekseyev – Rusya Davası (no. 4916/07, 25924/08 ve 14599/09)

21 Ekim 2010

Dava, Rus vatandaşı bir eşcinsel hakları aktivistinin eşcinsel haklarıyla ilgili yürüyüş düzenleme taleplerinin Moskova mercileri tarafından müteaddit defalar (2006, 2007, 2008) reddedilmesi ile ilgili idi.

AİHM, eleştiri konusu edilen bu yürüyüş ve gösterilere getirilen yasakların demokratik bir toplumda zorunlu olmadığına karar vermiştir. AİHM ayrıca Alekseyev'in bu yasaklara itiraz edecek etkili başvuru yollarına sahip olmadığını ve cinsel yöneliminden ötürü ayrımcılık uygulandığını kaydetmiştir. 11. Madde (toplantı ve dernek kurma özgürlüğü), 13. Madde (etkili başvuru hakkı) ve 14. Madde (ayrımcılık yasağı) ihlal edilmiştir.

Genderdoc-M – Moldova Davası (no. 9106/06)

12 Haziran 2012

Başvurucu Genderdoc-M, Moldova'da yerleşik hükümet dışı bir kuruluştur ve amacı lezbiyen, gay, biseksüel ve transeksüelleri (LGBT) bilgilendirmek ve bu gruplara yardım etmektir. Dava, Genderdoc-M'nin 2005 Mayıs ayında cinsel azınlıkların ayrımcılıktan korunmasına ilişkin kanun çıkarılması talebiyle Chişinău'da yapmayı planladığı gösterinin yasaklanması ile ilgili idi.

11. Madde ihlal edilmiştir.

11. Maddeyle bağlantılı olarak 13. Madde ihlal edilmiştir.

11. Maddeyle bağlantılı olarak 14. Madde ihlal edilmiştir.

Derdest davalar

Zhdanov ve Rainbow House – Rusya Davası (no. 12200/08)

Dava bir Lezbiyen, Gay, Biseksüel ve Transeksüel derneğin tescil edilmemesi ile ilgilidir.

Homofobi ve cezaevinde kötü muamele

Vincent Stasi – Fransa Davası (no. 25001/07)

20 Ekim 2011

Dava, bir mahkuma kötü muamelede bulunması sonrasında cezaevi mercilerinin aldıkları tedbirlerle ilgili idi.

AİHM, bu davanın koşullarında ve yetkililerin dikkatlerine sunulan olgular göz önünde tutulduğunda alınan tedbirlerin beklenir olduğunu ve başvuranın fiziksel zarar görmekten korunmasının amaçlandığını kaydetmiştir. AİHM 3. Maddenin ihlal edilmediğine hükmetmiştir.

X – Türkiye Davası (24626/09)

9 Ekim 2012

Dava, bir eşcinsel mahkumun diğer mahkumların sindirici ve yıldırıcı davranışlarından şikayetçi olması sonrasında toplamda 8 aydan uzun bir süre hücre tecridinde tutulması ile ilgili idi.

AİHM başvuranın tutulma şartlarının kendisinde ruhsal ve fiziksel acılara ve insanlık onuruyla oynandığı duygusuna yol açtığını, dolayısıyla "insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele" anlamına geldiğini kaydederek Sözleşmenin 3. Maddesinin ihlal edildiğine hükmetmiştir. AİHM ayrıca başvurana hücre tecridi uygulanmasının nedeninin kendisini korumak değil cinsel yönelimi olduğunu tespit etmiştir. Bu nedenle, başvurana AİHM 14. Maddeye aykırı biçimde ayrımcı muamele gösterildiği sonucuna varmıştır.

Cinsel yönelime ilişkin nefret söylemi

[Vejdeland ve Diğerleri – İsveç Davası](#)

9 Şubat 2012

Dava, başvuruların bir lisede mahkemeler tarafından eşcinsellere yönelik saldırgan ifadeler içerdiği belirlenen yaklaşık 100 bildiri dağıtılmaları sonucunda mahkum edilmeleri ile ilgili idi. Başvuranlar "Ulusal Gençlik" adında bir örgüte ait bu bildirimleri öğrencilerin dolaplarına koymuşlardı. Bildirilerde özellikle eşcinselliğin "sapkın bir cinsel eğilim" olduğu, "toplumun özünü ahlaken dinamitleyecek bir etki doğurduğu" ve HIV/AIDS hastalığının ortaya çıkma nedeni olduğu yönünde ifadelere yer verilmişti. Başvuranlar, eşcinselleri toptan aşağılama gibi bir niyet gütmediklerini iddia etmiş ve bu faaliyetin amacının İsveç okullarındaki eğitimin nesnel olmadığı yönünde bir tartışma başlatmak olduğunu ifade etmişlerdir.

AİHM, doğrudan menfur eylemlere çağrıda bulunulmasa da bu ifadelerin ciddi ve önyargılı iddialar içerdiğini kaydetmiştir. AİHM cinsel yönelime dayalı ayrımcılığın "ırk, köken veya renge" dayalı ayrımcılık kadar ciddiyet arz ettiğini vurgulamıştır. AİHM, İsveç mercilerinin başvuruların ifade özgürlüğüne müdahalesinin demokratik bir toplumda başkalarının saygınlığının ve haklarının korunması adına makul ve gerekli olduğundan bahisle 10. Maddenin ihlal edilmediğine hükmetmiştir.

Ayrımcılık

Derdest dava

[Ladele ve McFarlane – Birleşik Krallık Davası \(no. 51671/10 ve 36516/10\)](#)

Dindar Hristiyan olan başvurular, işyerinde eşcinselliği hoş görmek anlamına gelebilecek bazı görevleri yerine getirmeyi reddettikleri için işten çıkarılmışlardır. [4 Eylül 2012 tarihinde duruşma yapılacaktır.](#)

Eşcinsellerin menşei ülkelerine iade edilmelerinden kaynaklanabilecek riskler

K.N. – Fransa (no. 47129/09)

19 Haziran 2012 (kabul edilebilirlik hakkında karar)

Dava, bir eşcinsel erkeğin İran'a iade edilmesi halinde kötü muamele ve ölüm cezası riskiyle yüz yüze kalacağı iddiası ile ilgili idi. Başvuran Fransa'ya Yunanistan üzerinden gelmiştir. Fransız makamları, 343/2003 sayılı ve 18 Şubat 2003 tarihli Konsey Tüzüğü ("Dublin II Tüzüğü") gereğince bu sorumluluğun Yunan makamlarına ait olduğu kanaatiyle sığınma başvurusunu incelememişlerdir.

AİHM, bu başvuruyu diğer başvurularla birleştirerek başvuranların Sığınma taleplerinin Fransız makamlarında incelenmiş veya incelenmekte olduğunu ve bu yüzden başvuranların sığınma talepleri incelenmeksizin Yunanistan'a veya başka bir ülkeye gönderilmeyeceklerini kaydetmiştir. AİHM ayrıca Fransız makamlarının sığınma taleplerini inceleme taahhüdü ışığında, başvurularının takipçisi olup olmayacakları konusunda AİHM tarafından kendilerine gönderilen yazıya biri dışında başvuranların cevap vermediklerini vurgulamıştır.

[Bu nedenle, AİHM başvuruların dava listesinden çıkarılmasına karar vermiştir.](#)

**Basın irtibat:
+33 (0) 3 90 21 42 08**

(Bu bilgi notunun Türkçe çevirisi, Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı'nın katkılarıyla hazırlanmıştır.)